

ZAJÍMAVÉ BRYOFLORESTICKÉ NÁLEZY III.

Interesting bryofloristic records, III

Jan Kučera (ed.)

Jihočeská Univerzita, biologická fakulta, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, e-mail: kucera@bf.jcu.cz

Kritéria pro zařazení příspěvků a způsob jejich citování je uveden v prvním vydání rubriky (Bryonora 31: 28).

Nomenklatura a stupeň ohrožení jednotlivých druhů je udáván podle práce Kučera J. & Váňa J. (2003): Check- and Red List of the bryophytes of the Czech Republic (2003). – *Preslia* 75: 193–222, online na [www stránkách naší sekce](http://www.stránkách.naší.sekce). Souřadnice jsou udávány buď jako pravoúhlé v systému S-42 nebo jako geografické v systému WGS-84.

Riccardia incurvata VU (O. Peksa, E. Loskotová)

- Česká rep., okr. Chomutov, Březno u Chomutova: PP Střezovská rokle, 5546d, ca. 270 m, na strmém svahu ve střední části rokle, na obnažené jílovité půdě (měkké miocenní sedimenty), 20.8.2002 leg. O. Peksa, det. E. Loskotová & J. Váňa, herb. PRC.

Konkurenčně slabý druh, považovaný dříve za silně ohrožený, je v poslední době poněkud častěji nalézán zejména na mírně bazických jílovitých substrátech. Většina lokalit je však vystavena poměrně silnému antropickému tlaku a na lokalitách kvůli disturbancím nevytrvává dlouho.

Dicranella subulata EN (J. Kučera)

- Česká rep., Novohradské hory, Pohoří: lesní cesta na SSV svazích hory Kamenec, 2,39 km JZ kostela v Pohoří [S-42: E3475.98–N5384.17], kv. 7454a, 995 m, písčité země příkopu podél cesty, spolu s *Atrichum undulatum*, *Pogonatum urnigerum*, 12.5.2003 leg. J. Kučera (10069)
- Česká rep., Šumava, Prášíly: Prášíly: břeh cesty z Velkého Boru směrem na Stodůlky, 70 m JJZ mostku přes Mlýnský potok [S-42: E3385.21–N5443.26], kv. 6846d, 790 m, polostinná písčité země, spolu s *Nardia scalaris*, 31.10.2003 leg. J. Kučera (11204), E. Holá & J. Košnar.

V minulém století zjevně rapidně ustoupivší druh, recentně potvrzený pouze z velmi malého množství lokalit v Krkonoších, Hrubém Jeseníku, na Šumavě a Novohradských horách.

Discelium nudum CR (S. Kubešová, L. Němcová)

- Česká rep., Velké Karlovice: NPR Razula, při hranici rezervace podél hřebene, na okraji rozježděné lesní cesty [WGS-84: 49°21'28"N–18°22'52"E], kv. 6676a, 780–790 m, 18.8.2003, leg. S. Kubešová, teste Z. Hradílek, herb. S. Kubešová. Mech rostl na ploše ca. 20×50 cm a tvořil pouze gametangia. Lokalita byla znovu navštívena 18.5.2004, mech byl opět zaznamenán, avšak i tentokrát bez sporofytů.
- Česká rep., České středohoří: Kravaře, Binov, čerstvě obnovený odvodňovací příkop podél lesní cesty na vrcholovém plató [WGS-84 (přibl.): 50°38.6'N–14°21.5'E], kv. 5352c, ca. 520 m, XI. 2002 leg. L. Němcová, herb. L. Němcová. Celková plocha populace asi 0,5×2 m, pokryvnost E_0 80–90%. *Discelium* s několika nezralými sporogony rostlo spolu s *Phaeoceros laevis*, *Jungermannia gracillima*, *Scapania irrigua*, *Fossombronia* sp. (ster.), *Atrichum undulatum*, *Dicranella rufescens*. Při revizi lokality (duben 2004) příkop zcela zarostlý cévnatými rostlinami.

Konkurenčně slabý druh obnažených, jílovitých hlín, recentně jinak ještě sbíraný v kaolinovém lomu u Vidnavy, Českých Hamrů u Vejprtu (Němcová 2000). Na všech posledně jmenovaných lokalitách byl druh zaznamenán jen po omezenou dobu.

Hookeria lucens VU (M. Dančák)

- Česká rep., Hostýnské vrchy, Ratiborž: na lesním prameništi u samoty Hrabí na J-JJV svahu vrchu Drastihlava (695 m), ca. 3,3 km JV kostela v obci Hošťálková a 3,9 km JJZ kostela v obci Ratiborž [WGS-84: 49°20'01"N–17°54'10"E], kv. 6673c, 580 m, IV. 2001 leg. M. Dančák, teste Z. Hradílek, herb. M. Dančák.

Stanoviště je dosti stinné, velmi mokré, se slabě, ale trvale proudící vodou, těsně navazující na pramennou stružku na svahu výše položeného pramene. Druh zde roste společně s dominantními *Conocephalum conicum* a *Brachythecium rivulare*, hojněji jsou zastoupeny také druhy *Rhizomnium punctatum*, *Plagiomnium undulatum*, *Pellia epiphylla*, *Thuidium tamariscinum* a *Scapania nemorea*. Populace *Hookeria lucens* je tvořena několika samostatnými porosty a je omezena na plochu pouhých několika dm². Těsně pod prameništěm je lesní cesta k samotě a pramenná stružka je svedena do dřevěného korýtka, z něhož je příležitostně odebírána pitná voda. Tyto okolnosti naznačují, že zdejší populace je potenciálně velmi zranitelná. Rostliny vytvářejí (podle dosavadních pozorování každoročně) dosti hojně sporofyty. To je zajímavé v kontextu ostatních údajů od nás, protože existují zřejmě pouze dvě historické zmínky o populacích vytvářejících sporogony – v Českém lese (Hora in Matouschek 1900 sec. Sýkorová & Vondráček 1996) a u Zlatých Hor na Jesenicku (Kalmus 1867).

Historické rozšíření v České republice, shrnuté Pilousem (Pilous 1937) a Váňou a Soldánem (Váňa & Soldán 1995) zahrnovalo především horské oblasti s těžištěm rozšíření v Čechách, v současnosti je známo asi 10 lokalit, převážně v západních a jižních Čechách. Na Moravě byl druh dosud znám pouze z několika lokalit v Moravskoslezských Beskydech a Hrubém Jeseníku, nejnověji byl sbírán ve Slezských Beskydech (Plášek & Stebel 2002). Nově nalezená lokalita je značně izolovaná od všech dosud známých nalezišť. Nejbližší historické lokality se nachází až v okolí Bílé v Moravskoslezských Beskydech (Vězda 1955), více než 35 kilometrů vzdušnou čarou.

Literatura

- Kalmus J. (1867): Vorarbeiten zu einer Cryptogamenflora von Mähren und österr. Schlesien. IV Laubmoose. – Verhandlungen des Naturforschenden Vereines in Brünn 5: 1–55.
- Němcová L. (2000): Bryologický průzkum. – In: Roth J. (ed.), Přírodovědné zajímavosti Polavy, p. 38–45, Společnost pro trvale udržitelný život, Chomutov.
- Pilous Z. (1937): Rozšíření mechu *Hookeria lucens* v Československu. – Časopis Národního Musea, ser. natur., 111: 177.
- Plášek V. & Stebel A. (2002): Bryophytes of the Čantoryjský hřbet range /Czantoria range/ and its foothills (Western Carpathians – Czech Republic, Poland). – Časopis Slezského Zemského Muzea, ser. A, 51: 1–87.
- Sýkorová K. & Vondráček M. (1996): *Baeomyces placophyllus* a *Hookeria lucens* v západních Čechách. – Erica 5: 31–34.
- Váňa J. & Soldán Z. (1995): Machorasty. – In: Kotlaba F. (ed.), Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichův SR a ČR 4. Sinice a riasy, huby, lišajníky, machorasty, p. 157–192, Příroda, Bratislava.
- Vězda A. (1955): Příspěvek k rozšíření Bryophyt v Moravskoslezských Beskydech. – Přírodovědný Sborník Ostravského Kraje 16: 96–98.